

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра екологічного права

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

**«Правове регулювання використання природних ресурсів у
господарській діяльності»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Спеціалізація – «Корпоративний юрист»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Затверджено на засіданні
Вченої ради
протокол № від р.

Ректор

_____ **Анатолій Гетьман**

Харків – 2021

Програма навчальної дисципліни «**Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності**» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право», спеціальності 081 «Право», спеціалізації «Корпоративний юрист» господарсько-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021.

Розробник:

Бредіхіна Вікторія Леонідівна,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри екологічного права

Затверджено на засіданні кафедри екологічного права

протокол № 1 від 31.08.2021 р.

Завідувач кафедри _____

Оглав

1. Вступ	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	4
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	15
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....	19
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	19
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	21
4.3. Освітні технології та методи навчання.....	22
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	24
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни	35
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни...	45
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей.....	58
Додаток 3. Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями в програмі навчальної дисципліни.....	66

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

«Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності» – вибіркова навчальна дисципліна, вивчення якої є важливою складовою сучасної правової освіти студентів закладів вищої освіти, та яка відповідає вимогам забезпечення сталого розвитку суспільства і, як його чиннику, екологізації господарської, зокрема виробничої, діяльності, сприяє формуванню екологічної компетентності та екологічному вихованню майбутніх корпоративних юристів та фахівців з юридичного консалтингу.

Вивчення даної дисципліни набуває особливого значення у період формування та зміцнення державності з одночасним розвитком ринкових відносин і множинності форм власності на природні ресурси, а також у зв'язку із необхідністю ведення раціонального природокористування, дотримання екологічних вимог та забезпечення екологічної безпеки в процесі господарської, в т.ч. підприємницької діяльності. Зазначена дисципліна призначена для формування еколого-соціальної спрямованості господарської діяльності на шляху до сталого розвитку українського суспільства.

Метою викладання вибіркової дисципліни «Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності» є становлення сучасного правника, корпоративного юриста, фахівця з юридичного супроводу суб'єктів господарювання, який сприятиме підвищенню ефективності суспільного виробництва з одночасним дотриманням екологічного законодавства, вимог щодо раціонального використання та збереження природних ресурсів та зможе забезпечити режим екологічної законності господарської діяльності та ефективного захисту прав та інтересів відповідних суб'єктів.

Освітня функція цієї навчальної дисципліни полягає в тому, щоб забезпечити знання студентів, які б відповідали сучасним вимогам і викликам суспільства щодо його сталого розвитку, зокрема, про загальні закономірності

формування екологічних відносин у сфері господарювання, особливості їх правового регулювання; основні засади практичної реалізації норм екологічного законодавства в процесі здійснення господарської діяльності та шляхи його удосконалення.

Метою виховної функції дисципліни є формування нової людини з екологічно спрямованим світоглядом і високою еколого-правовою культурою. Навчальна дисципліна має сприяти вихованню екологічно-спрямованої людини в сучасному суспільстві, формуванню нового способу її мислення та активної соціально-громадянської позиції щодо дбайливого ставлення до природних ресурсів та навколишнього середовища в цілому. Це допомагає сформувати і психологічну готовність майбутніх фахівців з правових спеціальностей забезпечувати законність у сфері господарського використання природних ресурсів.

Завданням навчальної дисципліни є: опанування студентами необхідних теоретичних положень з права природокористування, засвоєння сутності еколого-правових категорій у сфері використання природних ресурсів у господарській діяльності, формування розуміння конкретного змісту еколого-правових норм та практики їх застосування при наданні юридичних послуг. При вивченні навчальної дисципліни студенти мають отримати відповідні компетентності, оволодіти навичками самостійної роботи з нормативно-правовими актами, еколого-правовою літературою, матеріалами судової практики, засвоїти сутність еколого-правових категорій та еколого-правових інститутів, навчитися розуміти конкретний зміст норм екологічного права, роз'яснень вищих судових інстанцій України, тлумачити їх та правильно застосовувати при вирішенні конкретних справ, набути досвіду науково-дослідної роботи у галузі права.

1.2. Статус навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми: за вибором студента

1.3. Пререквізити: Теорія держави і права, Конституційне право, Цивільне право, Адміністративне право, Кримінальне право, Екологічне право, Земельне право, Аграрне право, Господарське право.

1.4. Кореквізити: Публічне право, Професійна відповідальність правника, Порівняльне правознавство.

1.5. -----

1.6. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти:

ПК – 1. Знання методів критичного аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, а також методів генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних задач у сфері природокористування та міждисциплінарних галузях.

ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.

ПК – 3. Здатність формувати внутрішнє переконання, встановлювати об'єктивну істину та приймати справедливе правове рішення при вирішенні практичних завдань.

ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.

ПК – 5. Здатність до пошуку, збору, аналізу, систематизації та узагальнення наукових положень з різних національних та міжнародних джерел із застосуванням електронних сервісів, платформ та баз даних.

ПК – 6. Знання методів, засобів і прийомів правотворчої та правозастосовної техніки, що використовується при виробленні та систематизації нормативно-правових актів екологічного спрямування для забезпечення їх досконалості.

ПК – 7. Здатність тлумачити та використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності у сфері господарського природокористування.

ПК – 8. Вміння складати правові документи (зокрема, договори) при вирішенні практичних завдань.

ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.

ПК – 10. Здатність навчатися та постійно оновлювати свої знання у галузі природокористування, бути обізнаним у практиці застосування екологічного законодавства у сфері господарської діяльності, основних напрямках його подальшого розвитку.

ПК – 11. Уміння самостійно поповнювати знання з екологічного, природоресурсного та господарського права та використовувати їх під час критичного аналізу правових джерел та практичних ситуацій, при цьому самостійно планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.

ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.

ПК – 13. Уміння надавати роз'яснення, консультації громадянам та суб'єктам господарювання з питань правового регулювання використання природних ресурсів в процесі господарської діяльності та щодо можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання в зазначені сфері.

ПК – 14. Уміння використовувати знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.

ПК – 15. Знання прав та обов'язків суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів, правових форм, гарантій їх захисту та забезпечення виконання.

ПК – 16. Знання і розуміння місця права природокористування в національній правовій системі, цінностей, принципів та стандартів щодо раціонального використання природних ресурсів.

ПК – 17. Знання загальноновизнаних норм і міжнародних принципів природокористування та їх тлумачення з урахуванням міжнародно-правових норм та використовуючи знання іноземної мови.

ПК – 18. Знання загальних засад міжнародно-правової охорони довкілля та міжнародно-правового співробітництва держав з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів, знання національного та міжнародного законодавства, а також законодавства ЄС у сфері використання та охорони природних ресурсів та комплексів.

ПК – 19. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних практичних задач і проблем у сфері правового забезпечення збалансованого природокористування у сфері господарської діяльності.

ПК – 20. Знання особливостей правового регулювання відносин власності на природні ресурси та комплекси.

ПК – 21. Знання особливостей правового забезпечення раціонального та ефективного використання природних ресурсів.

ПК – 22. Знання економічних заходів раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища в межах економіко-правового механізму природокористування.

ПК – 23. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці практичних ситуацій з використанням природних ресурсів у господарській діяльності, в т. ч. використання знань та методів екологічного, земельного, аграрного, господарського та інших галузей права при регулюванні господарської діяльності з використанням природних ресурсів.

ПК – 24. Здатність застосовувати еколого-правові знання та навички при вирішенні спорів у сфері господарського використання природних ресурсів, тому числі застосовувати медіацію та інші правові інструменти їх позасудового розгляду.

ПК -25. Знання особливостей застосування принципів публічного і приватного права при регулюванні суспільних відносин у сфері господарського природокористування.

Експлікація загальних і професійних компетентностей визначається в карті предметних компетентностей (Додаток 1).

1.7. Перелік результатів навчання здобувача вищої освіти:

У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РН НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасної еколого-правової доктрини, концепції сталого розвитку, екологічних цінностей та переваг, екологічних принципів та стандартів у сфері господарського природокористування.

РН НД – 1.2. Демонструвати екологічні знання відповідно до рівня, що підтримується сучасними прогресивними доктринами та технологіями і включає певні аспекти, пов'язані з найбільш передовими знаннями.

РН НД – 1.3. Критично та системно аналізувати тенденції розвитку права природокористування в господарській діяльності у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери екологічних правовідносин на національному та міжнародному рівнях.

РН НД – 1.4. Прогнозувати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань раціонального використання та збереження природних ресурсів в процесі господарської діяльності.

РН НД – 1.5. Демонструвати знання та розуміння практично-орієнтованого визначення цілей правового регулювання господарського природокористування.

РН НД – 1.6. Володіти навичками критичного та системного аналізу різних правових явищ, юридичних фактів, еколого-правових норм і екологічних правових відносин.

РН НД – 1.7. Визначати систему національного та міжнародного екологічного законодавства, оцінювати та узагальнювати інформацію щодо тенденції та ефективності його розвитку у галузі правового регулювання господарського природокористування.

РН НД– 1. 8. Аналізувати систему та повноваження органів управління природокористуванням та охороною довкілля, визначати особливості функцій екологічного управління та процедури їх реалізації.

РН НД– 1. 9. Аналізувати та застосовувати знання правових документів з міжнародно-правової охорони навколишнього природного середовища та збереження природних ресурсів, аналізувати взаємодію міжнародного права

та міжнародно-правових систем з правовою системою України у зазначеній сфері.

РН НД – 1. 10. Демонструвати знання основних положень екологічного та господарського права, сутність і зміст основних понять, еколого-правових категорій, правових інститутів і процедур екологічного права і особливості їх реалізації та застосування.

РН НД – 1. 11. Аналізувати та моделювати стан і розвиток природоресурсних правовідносин, процесуально-правове забезпечення їх змісту, виявляти актуальні проблеми і колізії у галузі їх правового регулювання.

РН НД – 1. 12. Обґрунтовувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань, використовувати необхідний матеріал для доведення і відстоювання своєї позиції, в т.ч. здійснювати презентацію свого дослідження та аргументувати висновки; розв'язувати складні задачі і проблем у сфері реалізації екологічних правовідносин.

РН НД –1. 13. Відшукувати інформацію щодо положень науки екологічного і господарського права та природокористування й використовувати електронні сервіси, платформи та бази даних для отримання такої інформації з метою її узагальнення та використання у дослідженні правового регулювання екологічних відносин в господарській діяльності.

РН НД – 2. 14. Ініціативно розглядати (досліджувати) актуальні питання у сфері господарського використання природних ресурсів, виявляти проблеми у правовому регулюванні відповідних екологічних відносин і пропонувати інноваційні способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань.

РН НД – 2. 15. Вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики у сфері

природокористування, приймати рішення і здійснювати юридичні дії в точній відповідності з екологічним законодавством.

РН НД – 2. 16. Здатність правильно тлумачити та застосовувати еколого-правові норми, використовувати дані науки екологічного та господарського права для вирішення професійних завдань у сфері господарського природокористування, здійснювати юридичний аналіз обставин для кваліфікації еколого-господарських правовідносин.

РН НД – 2. 17. Визначати межі екологічної правосуб'єктності, правові статуси суб'єктів господарювання у сфері використання природних ресурсів, гарантії, форми їх реалізації та засоби їх захисту.

РН НД – 2. 18. Визначати особливості права власності на природні ресурси; специфіку правового регулювання використання та охорони окремих природних ресурсів і комплексів, правовий режим особливо охоронюваних природних об'єктів.

РН НД – 2. 19. Здатність ідентифікувати та класифікувати екологічні правопорушення та визначати вид юридичної відповідальності за їх вчинення.

РН НД – 2. 20. Надавати консультації щодо можливих способів захисту екологічних прав суб'єктів господарювання. Формулювати аргументовані пояснення з конкретних правових питань з використанням міжнародно-правових актів.

РН НД – 2. 21. Прогнозувати типові правові ситуації та уникати типових ситуаційних юридичних помилок при здійсненні юридичного супроводу діяльності суб'єктів господарювання у разі використання ними природних ресурсів.

РН НД – 2. 22. Демонструвати знання зі створення та реалізації програм або планів послідовних дій з метою вирішення еколого-ресурсних проблем

(місцевих, регіональних, загальнодержавних тощо), формулювати обґрунтовані правові висновки.

РН НД – 2. 23. Надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації, правильно складати і оформляти юридичні, в т.ч. правозастосовчі правоводокументи у сфері регулювання використання природних ресурсів з необхідним рівнем правової аргументації.

РН НД – 2. 24. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності у сфері юридичного консалтингу, оперувати юридичними поняттями і категоріями галузі, аналізувати юридичні факти і екологічні правовідносини, що виникають у зв'язку з ними, а також застосовувати положення національного та міжнародного законодавства у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля.

РН НД – 2. 25. Аналізувати стан юридичної та судової практики у сфері господарського використання природних ресурсів у практичному контексті та транслювати передові знання та практики із захисту екологічних інтересів суб'єктів господарювання.

Експлікація результатів освоєння навчальної дисципліни і результатів навчання за спеціальністю і спеціалізацією освітньо-професійної програми визначається в карті результатів навчання, сформульованих у термінах компетентностей (Додаток 2).

1.8. Модулі програми навчальної дисципліни.

Модуль 1. Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності.

Модуль 2. Особливості правових режимів використання природних ресурсів у господарській діяльності.

Експлікація модуляризації компетентнісно-орієнтованої програми навчальної дисципліни визначається у матриці зв'язків між модулями

навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями (Додаток 3).

2. Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів ЕКТС: 4 (денна)</p> <p>Кількість модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 120 (денна)</p> <p>Тижневих годин: для денної форми навчання: аудиторних - 4; самостійної роботи студента – 8</p> <p>Всього: лекції -20 год. практ. зан. - 20 год. самост. р-та – 80 год.</p>	<p>Рівень освіти – другий (магістерський)</p> <p>Галузь знань – 08 «Право»</p> <p>Спеціальність –081 «Право»</p>	<p>Вибіркова</p> <p><u>Модуль 1.</u> Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності Лекції: 10 год. Практичні заняття: 10 год. (з них колоквиум – 2) Самостійна робота: 40 год Види контролю: поточний контроль</p> <p><u>Модуль 2.</u> Особливості правових режимів використання природних ресурсів у господарській діяльності Лекції: 10 год. Практичні заняття: 10 год. Самостійна робота: 40 год. Види контролю:</p>

		<p>поточний контроль;</p> <p>підсумковий контроль – семестровий залік (залік за результатами практичних занять)</p>
--	--	---

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальні засади правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності

Право природокористування, його види та особливості реалізації у сфері господарської діяльності. Поняття права природокористування, етапи його становлення та розвитку. Поняття, сутність та зміст еколого-правових відносин, що виникають при здійсненні господарської діяльності, особливості їх формування та правової регламентації. Об'єкти та суб'єкти права природокористування.

Види права природокористування, їх класифікація. Право загального і спеціального природокористування та їх ознаки.

Принципи правового регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності. Принцип раціонального використання природних ресурсів та його значення у врегулюванні господарської діяльності.

Загальна характеристика нормативних джерел, що регулюють природокористування в процесі господарської діяльності, їх правова класифікація та система. Співвідношення національного і міжнародного законодавства щодо використання природних ресурсів та особливості застосування їх норм. Нормативне забезпечення реалізації концепції сталого розвитку.

Правові основи управління використанням природних ресурсів у господарській діяльності. Система та повноваження органів управління природокористуванням загальної та спеціальної компетенції. Поняття та зміст функцій управління природокористуванням та охороною довкілля. Правове забезпечення економічної оцінки та обліку природних ресурсів. Правове регулювання розподілу та перерозподілу природних ресурсів. Правова регламентація оцінки впливу господарської діяльності, що здійснюється з використанням природних ресурсів, на довкілля. Правові засади лімітування у сфері використання природних ресурсів. Контроль за використанням природних ресурсів у господарській діяльності.

Основи дозвільного регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності. Поняття та принципи дозвільної системи у сфері природокористування. Особливості правового регулювання виникнення права природокористування на підставі дозволів. Адміністративно-правові підстави виникнення права природокористування. Співвідношення дозвільної діяльності та ліцензування господарської діяльності з використанням природних ресурсів. Поняття та сутність дозволів як правових форм регулювання екологічних відносин, їх класифікація, загальна структура та зміст. Особливості дозвільних процедур у різних сферах природокористування (порядок надання спеціальних дозволів, здійснення їх погодження, переоформлення, зупинення дії, продовження дії, поновлення, анулювання дозвільних документів).

Правове регулювання договірних відносин у сфері використання природних ресурсів. Правове регулювання виникнення права природокористування на підставі договорів. Суб'єкти та об'єкти еколого-договірних відносин. Поняття, зміст, форми природоресурсних договорів у сфері господарської діяльності. Класифікація договорів у сфері природокористування. Договори, пов'язані з наданням природних об'єктів у користування. Договори на використання природних ресурсів. Порядок укладання, зміни та припинення еколого-правових договорів.

Особливості вирішення спорів щодо застосування дозвільної та договірної систем у сфері використання природних ресурсів.

Правове забезпечення екологічної безпеки при здійсненні господарської діяльності з використанням природних ресурсів. Еколого-правові вимоги до використання природних ресурсів у господарській діяльності: загальна характеристика. Поняття екологічної безпеки спеціального використання природних ресурсів. Суб'єкти, об'єкти забезпечення екологічної безпеки спеціального природокористування. Екологічний ризик в системі правовідносин забезпечення екологічної безпеки при спеціальному використанні природних ресурсів. Проблеми правового забезпечення екологічної безпеки при видачі дозвільних документів на здійснення спеціального природокористування.

Економіко-правовий механізм використання природних ресурсів у господарській діяльності. Поняття, принципи та основні складові економіко-правового механізму природокористування та охорони довкілля. Основні засади фінансового забезпечення раціонального природокористування та запровадження ресурсозберігаючих заходів. Плата за спеціальне природокористування: її види та порядок справляння. Екологічний податок: суб'єкти та об'єкти оподаткування. Економічне стимулювання в системі раціонального використання природних ресурсів. Правові засади екологічного страхування. Екологічний аудит.

Модуль 2. Особливості правових режимів використання природних ресурсів у господарській діяльності.

Використання природних ресурсів на праві власності. Поняття, зміст та особливості права власності на природні ресурси. Загальна характеристика форм права власності на природні ресурси та комплекси. Право державної власності на природні ресурси: поняття, об'єкти, суб'єкти, підстави та порядок виникнення та припинення. Право комунальної власності на природні ресурси: поняття, об'єкти, суб'єкти, підстави та порядок виникнення та припинення. Право приватної власності на природні ресурси: поняття,

об'єкти, суб'єкти, підстави та порядок виникнення та припинення. Особливості права власності суб'єктів господарювання на природні ресурси. Основні права та обов'язки власників природних ресурсів. Обмеження, захист і гарантії реалізації прав власників природних ресурсів.

Використання природних ресурсів на праві користування. Особливості реалізації права спеціального природокористування в процесі господарської діяльності. Порядок надання громадянам і юридичним особам природних об'єктів та їх ресурсів у користування для здійснення господарської діяльності. Види користування природними об'єктами та їх ресурсами. Постійне природокористування. Тимчасове природокористування. Особливості користування природними ресурсами на умовах оренди, концесії. Суперфіцій, емфітевзис: особливості їх правової регламентації. Юридичні підстави зміни та припинення права природокористування.

Права та обов'язки суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів. Загальна характеристика прав користувачів природних ресурсів, особливості їх реалізації в різних сферах природокористування. Захист суб'єктивних прав користувачів природних ресурсів. Обов'язки суб'єктів господарювання, пов'язані з використанням природних ресурсів.

Особливості правового регулювання використання окремих природних ресурсів у господарській діяльності. Особливості правового регулювання використання земельних ресурсів в господарській діяльності. Правові засади використання водних ресурсів. Особливості правової регламентації використання рослинних, лісових ресурсів. Правове регулювання використання мінеральних ресурсів надр. Правове регулювання використання рекреаційних та лікувально-оздоровчих ресурсів. Особливості користування природними ресурсами континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони України. Правове регулювання використання природних ресурсів в межах природно-заповідного фонду.

Особливості застосування юридичної відповідальності за правопорушення у сфері господарського використання природних ресурсів.

Поняття, загальна характеристика та види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення. Визначення та головні ознаки екологічного правопорушення, пов'язаного з використанням природних ресурсів у господарській діяльності. Кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства при здійсненні господарської діяльності. Адміністративна відповідальність за порушення екологічного законодавства при здійсненні господарської діяльності. Особливості відшкодування майнової шкоди, заподіяної довкіллю та його природним ресурсам при здійсненні господарської діяльності. Вирішення екологічних спорів.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять

Формами організації освітнього процесу є:

- 1) навчальні заняття;
- 2) самостійна робота студента;
- 3) практична підготовка студента;
- 4) контрольні заходи.

Види навчальних занять з екологічного права:

1) *лекція* – основний вид навчальних занять, призначених для систематизованого викладення теоретичного матеріалу. Лекція вводить студентів у галузь наукових знань з навчальної дисципліни, знайомить їх з основними науково-теоретичними положеннями і методологією навчальної дисципліни, показує взаємозв'язок з іншими галузями права. Лекції визначають напрям, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять і, головним чином, самостійної роботи студентів. Можливе впровадження таких видів лекцій: оглядові, інформаційні, проблемні лекції,

лекції-візуалізації, діалогові лекції, лекції-конференції, лекції-консультації тощо;

2) *практичне заняття* – вид навчального заняття, при якому викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентами відповідно сформульованих завдань. Практичне заняття включає проведення контролю знань, умінь і навичок, розв’язання задач з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання. Оцінки, одержані студентом під час практичного заняття, враховуються при визначенні підсумкової кількості балів. Можливе проведення практичних занять також у формі ділових ігор, занять-диспутів з теоретичних питань, практичних тренінгів із застосуванням екологічного та господарського законодавства тощо;

3) *семінарське заняття* (у формі колоквиуму) – вид навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію із попередньо визначених проблемних питань або науково-теоретичних положень в межах навчальної дисципліни. Змістом такого заняття можуть бути слухання та обговорення студентських докладів, повідомлень тощо, організація предметних диспутів або бесіда викладача зі студентами з метою оцінки та підвищення рівня знань. Оцінки за кожне семінарське заняття (колоквиум) враховуються при визначенні підсумкової оцінки;

4) *індивідуальне заняття* – вид навчального заняття, проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей або для студентів, які мають певні відставання у навчанні. Індивідуальні заняття організовуються у позанавчальний час за окремим графіком, складеним кафедрою і викладачем з урахуванням індивідуального навчального плану студента;

5) *консультація* – вид навчального заняття, на якому студент отримує від викладача відповіді на окремі питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного застосування. Консультація проводиться за графіком, який складається кафедрою. При необхідності, на прохання студентів, консультації можуть проводитися поза графіком. Консультація може бути індивідуальною або проводитись для групи студентів, залежно від того, чи викладач консультиє студентів з питань, пов'язаних із виконання індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань навчальної дисципліни.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

1. Зміст та призначення самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента – це самостійна діяльність студента-здобувача вищої освіти, яку викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі.

Призначенням самостійної роботи студента є: поглиблення власних уявлень і знань про окремі теоретичні аспекти навчальної дисципліни, її системоутворюючі категорії, особливості правового регулювання використання та відтворення природних ресурсів, охорони довкілля; формування на цій основі загальних, фахових та предметних компетентностей у сфері правового регулювання використання природних ресурсів при здійсненні господарської діяльності.

2. Форми самостійної роботи студентів:

- 1) підготовка до практичних занять;
- 2) підготовка до лекцій (у разі проведення лекцій-диспутів, діалогових лекцій, лекцій-конференцій тощо);
- 3) самостійне опрацювання тем лекцій та практичних занять;
- 4) робота з інформаційними ресурсами;
- 5) підготовка рефератів та інших видів індивідуальних робіт;

- б) підготовка наукової доповіді для виступу на засіданні наукового гуртка;
- 7) підготовка до поточного контролю та іспитів;
- 8) опрацювання науково-теоретичної літератури та робота з нею;
- 9) конспектування (рецензування) рекомендованої літератури, тексту лекцій;
- 10) підготовка індивідуальних завдань;
- 11) складання бібліографічних описів;
- 12) підготовка есе за вузькоспеціальною проблемною тематикою;
- 13) написання статей, тез наукових доповідей;
- 14) підготовка до усної презентації та виступ з нею;
- 15) складання тематичних кросвордів, розробка схем і таблиць;
- 16) підготовка до диспутів, судових дебатів, круглих столів, конференцій.

4.3. Освітні технології та методи навчання

Кафедрою екологічного права використовуються як традиційні, так і новітні освітні технології та методи навчання.

Освітні технології вивчення курсу «Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності»:

- *проблемно-орієнтоване навчання* – викладання навчального матеріалу, при якому для вивчення і розв’язання пропонуються важливі проблеми у сфері правового регулювання еколого-господарських суспільних відносин (пов’язані, наприклад, з недосконалістю екологічного або господарського законодавства, еколого-правової термінології, колізіями та прогалинами у нормативних актах) що сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванні у них аналітичного мислення та альтернативної думки;

- *аудіо-візуальна технологія* – передбачає у процесі вивчення навчального курсу широке використання інформаційно-орієнтованих засобів

навчання на базі сучасних інформаційних технологій, мультимедійних систем та телекомунікаційних мереж, забезпечує візуалізацію навчального процесу та створює найкращі умови для запам'ятовування опрацьованого матеріалу;

- *інтерактивна технологія* - ґрунтується на концепції ідеї групового співробітництва, взаємного навчання. Процес пізнання відбувається за умови активної взаємодії усіх учасників навчального процесу шляхом кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань. Знаходить свій прояв у формі диспутів, діалогових лекцій, обговорень питань на практичних заняттях, ділових ігор, судових дебатів тощо;

- *технологія модульно-рейтингового навчання* – полягає у послідовному засвоєнні навчального матеріалу певними цілісними, логічно впорядкованими і обґрунтованими частинами (модулями), результати якого є підставою для визначення місця (рейтингу) студента серед одногрупників. Є мотиваційною заохочувальною технологією;

- *технологія студентоцентрованого навчання* – особистісно-орієнтована технологія, яка спрямована на формування у студентів певного набору компетентностей (знань, умінь, здатностей, навичок) та результатів навчання як складових їх навчальної та професійної підготовки.

В процесі реалізації освітніх технологій кафедрою екологічного права використовуються наступні **методи навчання**:

- *імітаційні інтерактивні методи*, які поділяються на *неігрові* (аналіз конкретних ситуацій, імітаційні вправи, індивідуальний тренаж, проведення лекцій (відео-лекцій), мультимедійних презентацій, практичних занять у формі дискусій, моделювання вирішення задач, розроблення таблиць та графіків, організація дебатів, проведення відео-конференцій, «круглих столів» тощо;) та *ігрові* (ділові ігри, судові дебати, розігрування ролей, ігрове проектування, метод «мозкової атаки»). Вони є найбільш суттєвими у професійній направленості навчального процесу, важливим засобом

орієнтування студента на краще засвоєння навчальної дисципліни та майбутньої спеціальності, оволодіння професійною майстерністю, створення нових, більш цінних, алгоритмів навчання.

- *кейс-метод (ситуативний)* – спрямований на розв’язання конкретних ситуативних завдань, що формує у студента здатність справлятися з реальними нестандартними або унікальними ситуаціями (проблемами), які потребують критичного мислення, аналізу та зумовлюють необхідність прийняття управлінського системного рішення.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.

1. Поточний контроль знань студентів.

Завданням поточного контролю (ПК) є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, умінь самостійно його опрацювати, здатності осмислити зміст теми чи розділу, вміння правильно тлумачити норми екологічного, господарського та іншого суміжного законодавства, уміння публічно чи письмово презентувати отримані знання та підготовлений матеріал на практичних заняттях або у студентській науково-дослідній роботі.

Видами поточного контролю знань студентів є оперативний та рубіжний (модульний).

Оперативний поточний контроль охоплює індивідуальний або груповий контроль засвоєння навчального матеріалу, перевірку підготовленості студентів до виконання практичних та семінарських занять, ходу виконання окремих розділів індивідуальних завдань та самостійної роботи.

Рубіжний (модульний) контроль полягає у перевірці знань і практичної підготовленості студентів з певної завершеної частини навчальної дисципліни (модуля), умінь виконання індивідуальних завдань, що підлягають виконанню

на час проведення такого контролю. Це певний проміжний підсумок роботи студента, що дає змогу поглибити і зміцнити його знання.

Поточний контроль здійснюється викладачами, які ведуть лекційні та семінарські заняття як під час аудиторних занять, так і в час позааудиторної роботи у терміни, визначені робочим планом навчальної дисципліни.

Формами поточного контролю знань студентів і одночасно оціночними засобами є: усне опитування, завдання до практичних занять, письмова контрольна робота (тестові завдання або поєднання тестових завдань разом із розгорнутою письмовою відповіддю на теоретичні питання; письмове вирішення практичного завдання тощо); колоквиум; перевірки індивідуальних завдань, перевірка виконання самостійної роботи.

Кафедрою екологічного права визначений перелік об'єктів поточного контролю знань і умінь студентів під час проведення практичних занять та об'єктів контролю, які віднесені до індивідуальної роботи. Рівень (якість) набутих студентом знань і умінь по кожному з об'єктів оцінювання визначається під час навчальних занять, у відповідях на завдання контрольної роботи та у виконаних індивідуальних завданнях.

Об'єктами поточного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності» є : систематичність та активність роботи на лекційних і семінарських заняттях, повнота і ґрунтовність відповіді на питання плану практичного заняття; уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повнота і переконливість наведених доводів при розв'язанні практичних задач, в процесі проведення інтерактивних форм навчання; посилення на норми національного та міжнародного права, судову та правозастосовчу практику за поточною темою; виконання письмових практичних завдань; виконання контрольних робіт, індивідуальних завдань та інших видів самостійної роботи.

Вивчення навчальної дисципліни «Правове регулювання використання природних ресурсів у господарській діяльності» розраховано на один семестр.

Моніторинг знань студентів з даної навчальної дисципліни здійснюється шляхом поточного контролю (ПК) протягом курсу практичних занять, за результатами яких виставляється залік.

Оцінювання рівня знань студентів здійснюється за результатами ПК в діапазоні **від 0 до 100 балів** за навчальний курс. Залік виставляється, якщо студент набрав **від 60 до 100 балів**.

Загальні критерії оцінювання знань пропонуються в наведеній нижче таблиці.

Вид активності	Зміст активності	Кількість видів	Кількість балів за вид	Всього балів
Робота на практичному занятті	Вирішення практичних завдань по темі курсу, розкриття теоретичних питань, активна участь в їх обговоренні	10	0 - 5	50
Контрольна робота	Письмове виконання роботи, що може складатися або тільки з тестових завдань, або з тестових завдань разом із розгорнутою відповіддю на теоретичні питання в рамках програми курсу, або з письмового вирішення практичного завдання.	2	0 - 6	12
Індивідуальна робота	Виконання одного або декількох видів індивідуальних творчих або науково-дослідницьких завдань	види роботи наведені в окремій таблиці	шкала оцінювання за кожний вид роботи вказана в окремій таблиці	20
Самостійна робота	<i>самостійне виконання завдань під</i>	6	3	18

	<p><i>методичним керівництвом викладача:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - конспектування рекомендованої навчальної або наукової літератури; - складання бібліографічних списків (переліку літератури) за заданою викладачем темою; - складання переліку нормативно-правових актів за заданою темою; - створення тестів (підготовка тестових питань з варіантами відповідей за темами курсу – не менше 3-х тем та не менше 10 питань по кожній темі); - розробка схематичного представлення матеріалу по темах курсу (схем, таблиць та ін.); - підготовка невеликої презентації за однією з тем курсу з використанням інформаційних технологій 			
				100

Конкретна кількість балів виставляється, виходячи з визначених кафедрою якісних і кількісних критеріїв оцінювання знань і умінь з навчальної дисципліни. Зазначені критерії поєднують в собі як цифрові, так і текстові

показники і дозволяють визначити максимальну кількість балів, котру студент може отримати за завдання, які оцінюються.

Основні види активності дають студенту можливість набрати бали, необхідні для одержання заліку. Вони є обов'язковими для всіх студентів. Різні види активності можуть доповнювати одне одного. За рахунок одного виду активності студент компенсує недоодержані бали за іншим видом.

Шкала оцінювання знань і умінь студента на практичних заняттях

(за одне практичне заняття студент може отримати від 0 до 5 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання знань і умінь студента
5 балів	<ul style="list-style-type: none"> - повне і глибоке знання навчального матеріалу, розуміння основних науково-теоретичних положень, уміння ними оперувати; - засвоєння основної та систематичне опанування додаткової літератури з відповідних тем, що розглядаються;
4 бали	<ul style="list-style-type: none"> - повні, ґрунтовні та правильні відповіді на основні питання плану практичних занять та додаткові питання, поставлені викладачем; - правильне розв'язання практичних завдань, засноване на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, високий рівень засвоєння практичних навичок за певною темою;
3 бали	<ul style="list-style-type: none"> - добре знання теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни та планом практичних занять;

	<ul style="list-style-type: none"> - уміння обґрунтувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань, використовувати необхідний матеріал для доведення і обґрунтування своєї позиції, в тому числі для усунення прогалин або неточностей у відповідях інших студентів; - здатність до самостійного поповнення знань з навчальної дисципліни та використання їх під час аналізу правових джерел та практичних ситуацій.
2 бали	<ul style="list-style-type: none"> - достатнє знання теоретичного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни з можливими незначними неточностями; - засвоєння та використання основної літератури та нормативних актів, рекомендованих навчально-методичним посібником; - достатній рівень та обсяг вирішення практичних завдань, наявність практичних навичок для засвоєння теми; - слушні зауваження при обговоренні дискусійних питань або ґрунтовні доповнення відповіді інших студентів
1 бал	<ul style="list-style-type: none"> - низький рівень знання основного теоретичного матеріалу, наявність прогалин у відповіді на питання, передбачені планом практичних занять; - помилки та суттєві неточності при відповіді на занятті або при вирішенні завдань за наявності необхідних знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача; невеликі доповнення відповідей інших студентів
0 балів	<ul style="list-style-type: none"> - повна відсутність відвідувань практичних занять протягом семестру;

	<ul style="list-style-type: none"> - повна відсутність активності на практичних заняттях (немає відповідей, доповнень, участі у обговоренні питань) - відсутність знань по жодному з питань плану практичних занять за відповідними темами; неправильне вирішення практичних завдань.
--	--

Шкала оцінювання знань і умінь студента при виконанні контрольних робіт

Завдання контрольної роботи, на розсуд викладача, можуть складатись або тільки з тестових завдань, або з тестових завдань разом із розгорнутою письмовою відповіддю на теоретичні питання у рамках програми з навчальної дисципліни, або з письмового вирішення практичного завдання.

Контрольні завдання у вигляді виключно тестів за окремими темами або блоками тем повинні складатись не менше, ніж з 4-х варіантів, при цьому кількість тестових запитань для кожного варіанту має бути, як правило, не менше 24. Кожне тестове запитання має містити не менше 4-х варіантів відповіді.

У разі включення до контрольної роботи тільки тестових завдань, студенти можуть отримати за цей вид роботи такі бали:

За контрольну роботу при максимальній кількості балів - 4

Кількість завдань, на які була надана правильна відповідь, % від загальної кількості тестових завдань	Кількість балів
90-100% (21-24 відп.)	6

70-89% (14-20 відп.)	5
40-69% (9-13 відп.)	4
20-39% (5-8 відп.)	3
10-19% (2-4 відп.)	2
0-10%	0-1

До контрольної роботи, що складається як тестових завдань, так і з питань, що потребують розгорнутої письмової відповіді, пропонуються наступні вимоги: вона має включати не менше 10 тестових запитань та 2 теоретичних питання, що відповідають змісту програми з навчальної дисципліни. Студенти можуть отримати за цей вид роботи такі бали:

Кількість завдань, на які була надана правильна відповідь, % від загальної кількості тестових завдань	Кількість балів
70-100 %	3
30-69%	1- 2

0-29%	0
Письмова відповідь	
Глибоке знання матеріалу з поставленого питання, його повне, логічне та послідовне викладення у письмовій відповіді	3
Достатньо повне знання матеріалу з поставленого питання з можливими незначними неточностями	1 - 2
Повна відсутність відповіді або неправильне, із суттєвими помилками розкриття питання	0

Шкала оцінювання знань і умінь студента при виконанні індивідуальної роботи

При оцінюванні результатів виконання індивідуальних завдань використовується диференційований підхід, в основу якого покладено виділення різних форм індивідуальної роботи студентів. Індивідуальна робота студента здійснюється шляхом виконання одного або декількох видів індивідуальних творчих або науково-дослідницьких завдань, які обираються студентом з урахуванням його творчих можливостей, навчальних здобутків та наукових інтересів за погодженням з лектором або викладачем, який веде практичні заняття.

Кількість балів	Форми індивідуальної роботи студентів
0-20 балів	<ul style="list-style-type: none"> - участь у науковому гуртку кафедри (підготовка під керівництвом наукового керівника і виступ з науковою доповіддю на засіданні наукового гуртка кафедри); - виступ на студентській або іншій науковій конференції, круглому столі з науковою доповіддю (повідомленням) в межах тематики навчальної дисципліни; - підготовка студентської наукової роботи в межах тематики програми з навчальної дисципліни для участі її у всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт; - публікація 2-х тез наукових доповідей з тематики навчальної дисципліни у матеріалах наукових конференцій; - публікація 1 статті в науковому виданні в межах тематики програми навчальної дисципліни; - тематичне узагальнення правозастосовної практики з метою отримання поглиблених знань щодо особливостей застосування окремих норм національного та міжнародного законодавства;
0 - 15 балів	<ul style="list-style-type: none"> - підготовка і написання реферату за однією з рекомендованих кафедрою тем в рамках навчальної дисципліни; - підготовка презентації за заданою викладачем темою курсу, представлення її за допомогою технічних засобів; - складання задач по темам курсу на основі практичних ситуацій (не менше 3-х задач)

0-10 балів	<p>- підготовка невеликої (не більше 5-10 - ти хв.) наукової доповіді в межах тематики програми навчальної дисципліни, її презентація на практичному занятті в рамках вивчення поточної теми;</p> <p>- пошук та підготовка довідкової інформації за визначеною викладачем темою навчального курсу</p>
0-5 балів	<p>- анотування наукової періодичної літератури (наукових статей, тез тощо);</p> <p>- відвідування наукових, науково-практичних конференцій, круглих столів та інших заходів, пов'язаних з навчальною дисципліною</p>

2. Підсумковий контроль знань студентів.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни – це семестровий контроль, що проводиться у формі досесійного заліку за результатами практичних занять на підставі даних поточного контролю (ПК).

Завданням підсумкового контролю є перевірка засвоєння студентом теоретичного і практичного матеріалу з навчальної дисципліни, розуміння програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчо використовувати накопичені знання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблематики з навчальної дисципліни.

Оцінювання рівня знань студентів здійснюється за результатами ПК в діапазоні **від 0 до 100 балів** за навчальний курс. Залік виставляється, якщо студент набрав **від 60 до 100 балів**. 60 балів – це мінімально необхідна для отримання заліку кількість балів.

Підсумковий бал за результатами ПК обчислюється викладачем під час останнього практичного заняття. Фонд оціночних засобів підсумкового контролю складає: усне опитування, контрольна робота, присутність та

активність на практичних заняттях, відпрацьовані пропущені заняття та мінімальна кількість балів за їх результатами (60 балів);

У разі невиконання завдань ПК з об'єктивних причин студенти мають право на ліквідацію заборгованості. Час та порядок її проведення визначається викладачем.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.

Нормативно-правові акти:

Конституція України від 28 червня 1996 р., № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141

Земельний кодекс України від 25.10.2001 р., № 2768-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 3-4. – Ст. 27.

Водний кодекс України від 06.06.1995 р., № 213/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.

Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. (в ред. від 08.02.2006 р. № 3404) // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 21. – Ст. 170.

Кодекс України про надра від 27.07.1994 р., № 132/94-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 340.

Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р., № 2755-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 92. – Частина 1. – Ст. 3248

Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Офіц. вісн. України. – 2003. - № 11. – Ст. 462.

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12. 1984 р., № 8073-X // Відом. Верхов. Ради Української РСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р., № 2341-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст.131

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., № 4356-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.

Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р., № 1264 // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546.

Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. *Офіційний вісник України*. 2019. № 28. Ст. 980.

Про екологічний аудит: Закон України від 24.06.2004 р., № 1862-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 45. – Ст. 500.

Про охорону земель: Закон України 19.06.2003 р., № 962-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 349.

Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19.06.2003 р., № 963-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 350.

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07. 2004 № 1952-IV // *Офіц. вісн. України*. – 2004. – № 30. – Ст. 1993.

Про питну воду та питне водопостачання: Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III // *Офіц. вісн.України*. – 2002. – № 6. – Ст. 223.

Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 р. № 1039 – XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 44. – Ст.391.

Про нафту і газ: Закон України від 12. 07.2001 р. № 2665-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 50. – Ст. 262.

Гірничий закон України від 06.10.1999 р. № 1127-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 50. – Ст. 433.

Про рослинний світ: Закон України від 09.04.1999р. № 591-XIV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 22-23. – Ст. 198.

Про тваринний світ: Закон України від 13.12. 2001 № // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 2. – Ст. 47.

Про Червону книгу України: Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. – № 30. – Ст. 201.

Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 18. – Ст. 132.

Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 р. № 3677-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – № 17. – Ст. 155.

Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 р. № 486-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 15. – Ст. 107.

Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р., № 5293-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 43. – Ст. 616.

Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16.10. 1992 р. (у ред. від 21.06.2001 р. № 2556-III) // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 31. – Ст.1383.

Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2017. - № 29. – Ст.315.

Про стратегічну екологічну оцінку: закон України від 20.03.2018 р. № 2354- VIII // Офіц. вісн. України. – 2018. - № 32. – Ст. 1110.

Про екологічну мережу України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 29. – Ст. 1950.

Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки : Закон України від 21.09.2000 р. № 1989-III // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 43. – Ст. 1817.

Про природно-заповідний фонд: Закон України від 16.06. 1992 р. № 2456-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 34. – Ст. 502.

Про курорти: Закон України від 05.10.2000 р. № 2026-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 50. – Ст. 435.

Про виключну (морську) економічну зону України: Закон України від 16.05.1995 р. № 162/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152.

Про відходи: Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1998. – № 36-37. – Ст. 242

Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 280-р // Офіційний вісник України. – 2017. – № 94. – стор. 61. – ст. 2859

Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2018. – № 31. – Ст. 241.

Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-II // Офіц. вісн. України. – 2001. – № 7. – Ст. 268.

Про забезпечення доступу до публічної інформації: Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 11.11.2011 р. № 444 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 95. – Стор.181.

Про затвердження положення про Державний фонд охорони навколишнього природного середовища: Постанова Кабінету Міністрів

України від 07.05. 1998р. в редакції постанови від 07.04.2006 р. // Офіційний вісник України. – 2006. – № 15. – Ст. 1080.

Про затвердження видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09. 1996 р. № 1147 // ЗП України. – 1996. – № 18. – Ст. 505.

Про порядок видачі дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду і встановлення лімітів використання ресурсів загальнодержавного значення: Постанова Каб. Міністрів України від 10.08.1992 № 459 (в ред. Постанови Каб. Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1173) // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/459-92-%D0%BF>

Про врегулювання питань щодо спеціального використання лісових ресурсів: Постанова Каб. Міністрів України від 23.05.2007 р. № 761 // Офіц. Вісн. України. – 2007. – № 39. – Ст. 1550.

Про затвердження порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами: Постанова Каб. Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615 // Офіц. вісн. України. – 2011. – № 45. – Ст. 1832.

Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459: Постанова Каб. Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 (в ред. Постанови від 16.12.2015 р. № 1173) // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/321-2002-%D0%BF>

Про затвердження Типового договору оренди водних об'єктів: Постанова Каб. Міністрів України від 29.05.2013 р. № 420 // Офіц. вісн. України. – 2013. – № 47. – Ст. 1692

Підручники, навчальні посібники, монографії, статті

Екологічне право: підручник / [А.П.Гетьман, Г.В.Анісімова, А.К. Соколова та ін.]; за ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2019. 552 с.

Екологічне право України : підручник для студ. вищих навч. закладів / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.» ; за ред. І. І. Каракаша. – Одеса : Фенікс, 2012. – 788 с.

Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Вид-во «Юрид. думка». – 2008. – 720 с.

Екологічне право України: Конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частина): навч. посібник / Балюк Г.І. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 192 с.

Екологічне право. Загальна частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, В. В. Шеховцов та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. – Х.: Право, 2015. – 342 с.

Екологічне право. Особлива частина (схеми і таблиці) : підручник / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, О. В. Донець та ін.; за заг. ред. А. П. Гетьмана. – Х.: Право, 2015. – 496 с.

Екологічне право в запитаннях та відповідях : навч. посіб. / А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, В.Л. Бредіхіна та ін. ; за ред. А.П. Гетьмана. – Харків : Право, 2017. – 208 с.

Природноресурсове право України: навч. посіб. / за ред. І.І.Каракаша та Т.Є. Харитонові. – Вид. 2-ге доповн. і переробл. - Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. - 566 с.

Правова доктрина України : у 5 т. – Х. : Право, 2013. Т. 4. : Доктринальні проблеми екологічного, аграрного та господарського права / Ю. С. Шемшученко, А. П. Гетьман, В. І. Андрейцев та ін., ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – 848 с.

Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку : монографія / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана. – Х. : Право, 2014. – 784 с.

Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні: сучасний стан і напрями вдосконалення: монографія / [А. П. Гетьман, М. В. Шульга, А. М. Статівка та ін.] ; за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. – Х.: Право, 2012. – 448 с.

Андрейцев В. І. Актуальні проблеми екологічного права: новітні доктрини: ретроспективний аналіз та погляд у майбутнє / Володимир Іванович Андрейцев / Матеріали доповіді Міжнародного круглого столу «Актуальні проблеми екологічного права». – Д.: Національний гірничий університет, 2010. – 153 с.

Гетьман А. П. Вступ до теорії еколого-процесуального права України: Навчальний посібник. – Харків: Основа, 1998. – 208 с.

Гетьман А.П. Доктрина екологічного права та законодавства України: монографія / А.П.Гетьман. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.

Костицький В. В. Екологія перехідного періоду: держава, право, економіка (економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). – 2-е вид. – К.: Український інформаційно-правовий центр, 2001. – 390 с.

Гетьман А.П., Здоровко Л.М. Регіональний екологічний контроль: теорія правового регулювання. – К.: Вид-во Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи, 2004.

Джумагельдієва Г.Д. Правове регулювання господарського використання природних ресурсів: монографія / Г.Д.Джумагельдієва: НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. – К.: Юрид. думка, 2014. – 202 с.

Євстігнєєв А. С. Екологічна безпека спеціального природокористування в Україні у контексті сталого розвитку: теоретико-правові аспекти : монографія / А. С. Євстігнєєв. Київ: 2018. 494 с.

Мунтян В.Л. Правові проблеми раціонального природокористування: моногр. / В.Л. Мунтян. – К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1973. – 184 с.

Савчук О. О. Процедурні правовідносини у лісовому законодавстві України : Монографія / О. О. Савчук; під заг. ред. проф. А. П. Гетьмана. – Харків, Видавництво “Фінарт”, 2016. – 242 с.

Соколова А. К. Флористичне право України: проблеми формування та розвитку : монографія / А. К. Соколова. – Х. : Право, 2009. – 288 с.

Судовий захист екологічних прав громадян України: Довід. для суддів / Краснова М. В., Малишева Н. Р., Шевчук П. І. та ін. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2001. – 178 с.

Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики : монографія / Н. Р. Кобецька. – Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. – 271 с.

Каракаш І.І. Право власності на природні об’єкти та їх ресурси в Україні: монографія. – Одеса; Юридична література, 2017. – 438 с.

Краснова Ю.А. Право екологічної безпеки України: теоретичні аспекти: монографія / за заг. ред. В.М.Єрмоленка. – К.: НУБіП України, 2017. – 589 с.

Лісова Т.В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні аспекти: монографія. Харків: Юрайт, 2020. 396 с.

Носік В. В. Право власності на землю Українського народу. Монографія. – К.: Юрінком Інтер – 2006. – 554 с.

Тагієв С. Р. Охорона довкілля в Україні (обов’язки фізичних осіб) : Монографія // За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., академіка АПрН України Н. Р. Малишевої – К.: ВД “Дакор”, 2014. – 192 с.

Туліна Е. Є. Правові засади використання рослинного світу : Монографія / Е. Є. Туліна. – Харків : Право, 2017. – 216 с.

Шуміло О. М. Екологічний правопорядок: інституційні складові: Монографія. – Х., ХНУВС, 2010. – 292 с.

Шеховцов В. В. Правове регулювання права приватної власності на об'єкти тваринного світу в Україні / За наук. ред. А. П. Гетьмана: монографія – Х.: Вид-во ФІНН – 2010 – 210 с.

Шеховцов В.В. Перспективи формування і розвитку фауністичного законодавства України: монографія / В.В.Шеховцов. Харків: Право, 2020. - 344 с.

Черкашина М. К. Юридичні гарантії права природокористування: моногр. / М. К. Черкашина; за ред. Гетьмана А. П. – Х.: ФІНН, 2010. – 176 с.

Комарницький В. М. Організаційно-правові питання спеціального природокористування: Монографія. – Луганськ : ЛДУВС, 2010. – 192 с.

Комарницький В. М. Право спеціального природокористування: Монографія. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 424 с.

Григор'єва Т. В. Правові засади використання, охорони та відтворення водних живих ресурсів: Монографія / Т. В. Григор'єва. – Х.: Право, 2011. – 176 с.

Заверюха М.М. Правове регулювання використання та охорони лісів в Україні: Монографія / М.М.Заверюха; НУ ОЮА. – Одеса: Юридична література, 2018, - 228 с.

Федчишин Д. В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Д.В.Федчишин. – Запоріжжя: Вид. дім «Гельветика», 2020. 418 с.

Бредіхіна В.Л. Деякі теоретичні аспекти обмеження екологічних прав громадян в умовах реалізації концепції сталого розвитку. *Юридичний вісник*. 2020. № 2. С. 179 -187.

Задихайло Д.Д. Відносини екологічного господарювання як напрям розвитку законодавства України. *Економічна теорія та право*. – 2017. № 3. С. 96-107.

Бобкова А. Г. Правове забезпечення розвитку екологічного підприємництва у контексті доктрин господарського та екологічного права.

Правова доктрина України: [у 5 т.] / редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. Харків: Право, 2013. Т. 4. С. 216–251.

Шаповалова О. В. Адаптація господарського законодавства до вимог сталого розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Донецьк, 2007. 35 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: - <https://mepr.gov.ua/>

Єдиний державний реєстр судових рішень : [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

Рішення Європейського Суду з прав людини щодо України: [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_9329

Офіційний сайт Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс] - <http://nlu.edu.ua>

Сайт наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.nlu.edu.ua/>

СЕНМК

Стандартизований навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни «Екологічне право України» (бібліотека НУЮАУ) - <http://library.nulau.edu.ua/>.

*Додаток 1***Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни**

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>	<p>ПК – 1. Знання методів критичного аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, а також методів генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних задач у сфері природокористування.</p> <p>ПК – 6. Знання методів, засобів і прийомів правотворчої та правозастосовної техніки, що використовується при виробленні та систематизації нормативно-правових актів екологічного спрямування для забезпечення їх досконалості.</p> <p>ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.</p>
<p>ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p>	<p>ПК – 1. Знання методів критичного аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, а також методів генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних задач у сфері природокористування та міждисциплінарних галузях.</p>

	<p>ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.</p> <p>ПК – 10. Здатність навчатися та постійно оновлювати свої знання у галузі природокористування, бути обізнаним у практиці застосування екологічного законодавства у сфері господарської діяльності, основних напрямках його подальшого розвитку.</p> <p>ПК – 11. Уміння самостійно поповнювати знання з екологічного, природоресурсного та господарського права та використовувати їх під час критичного аналізу правових джерел та практичних ситуацій, при цьому самостійно планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.</p>
<p>ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	<p>ПК – 11. Уміння самостійно поповнювати знання з екологічного, природоресурсного та господарського права та використовувати їх під час критичного аналізу правових джерел та практичних ситуацій, при цьому самостійно планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.</p> <p>ПК – 5. Здатність до пошуку, збору, аналізу, систематизації та узагальнення наукових положень з різних національних та міжнародних джерел із застосуванням електронних сервісів, платформ та баз даних.</p> <p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p>

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ПК – 1. Знання методів критичного аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, а також методів генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних задач у сфері природокористування та міждисциплінарних галузях.

ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань

ПК – 10. Здатність навчатися та постійно оновлювати свої знання у галузі природокористування, бути обізнаним у практиці застосування екологічного законодавства у сфері господарської діяльності, основних напрямках його подальшого розвитку.

ПК – 11. Уміння самостійно поповнювати знання з екологічного, природоресурсного та господарського права та використовувати їх під час критичного аналізу правових джерел та практичних ситуацій, при цьому самостійно планувати, організувати і контролювати власну діяльність.

ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.

<p>ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>	<p>ПК – 3. Здатність формувати внутрішнє переконання, встановлювати об'єктивну істину та приймати справедливе правове рішення при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 11. Уміння самостійно поповнювати знання з екологічного, природоресурсного та господарського права та використовувати їх під час критичного аналізу правових джерел та практичних ситуацій, при цьому самостійно планувати, організувати і контролювати власну діяльність.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p>
<p>ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному середовищі.</p>	<p>ПК – 17. Знання загальновизнаних норм і міжнародних принципів природокористування та їх тлумачення з урахуванням міжнародно-правових норм та використовуючи знання іноземної мови.</p> <p>ПК – 18. Знання загальних засад міжнародно-правової охорони довкілля та міжнародно-правового співробітництва держав з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів, знання</p>

	<p>національного на міжнародного законодавства, а також законодавства ЄС у сфері використання та охорони природних ресурсів та комплексів.</p>
<p>ЗК 1.3. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.</p>	<p>ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.</p> <p>ПК – 3. Здатність формувати внутрішнє переконання, встановлювати об'єктивну істину та приймати справедливе правове рішення при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p>
<p>ЗК 1.6. Здатність до безперервної самоосвіти та самовдосконалення.</p>	<p>ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових</p>

	<p>норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.</p> <p>ПК – 10. Здатність навчатися та постійно оновлювати свої знання у галузі природокористування, бути обізнаним у практиці застосування екологічного законодавства у сфері господарської діяльності, основних напрямках його подальшого розвитку.</p> <p>ПК – 11. Уміння самостійно поповнювати знання з екологічного, природоресурсного та господарського права та використовувати їх під час критичного аналізу правових джерел та практичних ситуацій, при цьому самостійно планувати, організовувати і контролювати власну діяльність.</p>
СК – спеціальні компетентності	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
<p>СК 1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.</p>	<p>ПК – 1. Знання методів критичного аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, а також методів генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких та практичних задач у сфері природокористування та міждисциплінарних галузях.</p> <p>ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.</p> <p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема</p>

	<p>документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 5. Здатність до пошуку, збору, аналізу, систематизації та узагальнення наукових положень з різних національних та міжнародних джерел із застосуванням електронних сервісів, платформ та баз даних.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p> <p>ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.</p> <p>ПК – 19. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв’язання складних практичних задач і проблем у сфері правового забезпечення збалансованого природокористування у сфері господарської діяльності.</p>
<p>СК 2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.</p>	<p>ПК – 17. Знання загальновідомих норм і міжнародних принципів природокористування та їх тлумачення з урахуванням міжнародно-правових норм та використовуючи знання іноземної мови.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p> <p>ПК – 18. Знання загальних засад міжнародно-правової охорони довкілля та міжнародно-правового співробітництва держав з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів, знання</p>

	<p>національного та міжнародного законодавства, а також законодавства ЄС у сфері використання та охорони природних ресурсів та комплексів.</p>
<p>СК 4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.</p>	<p>ПК – 5. Здатність до пошуку, збору, аналізу, систематизації та узагальнення наукових положень з різних національних та міжнародних джерел із застосуванням електронних сервісів, платформ та баз даних.</p> <p>ПК – 17. Знання загальновизнаних норм і міжнародних принципів природокористування та їх тлумачення з урахуванням міжнародно-правових норм та використовуючи знання іноземної мови.</p> <p>ПК – 18. Знання загальних засад міжнародно-правової охорони довкілля та міжнародно-правового співробітництва держав з охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів, знання національного та міжнародного законодавства, а також законодавства ЄС у сфері використання та охорони природних ресурсів та комплексів.</p>
<p>СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.</p>	<p>ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.</p> <p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.</p> <p>ПК – 13. Уміння надавати роз'яснення, консультації громадянам та суб'єктам господарювання з питань правового регулювання</p>

	<p>використання природних ресурсів в процесі господарської діяльності та щодо можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання в зазначені сфері.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати нові знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p> <p>ПК – 19. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних практичних задач і проблем у сфері правового забезпечення збалансованого природокористування у сфері господарської діяльності.</p>
<p>СК 8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів.</p>	<p>ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.</p> <p>ПК – 13. Уміння надавати роз'яснення, консультації громадянам та суб'єктам господарювання з питань правового регулювання використання природних ресурсів в процесі господарської діяльності та щодо можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання в зазначені сфері.</p> <p>ПК – 24. Здатність застосовувати еколого-правові знання та навички при вирішенні спорів у сфері господарського використання природних ресурсів, тому числі застосовувати медіацію та інші правові інструменти їх позасудового розгляду.</p>
<p>СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.</p>	<p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема</p>

	<p>документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.</p> <p>ПК – 10. Здатність навчатися та постійно оновлювати свої знання у галузі природокористування, бути обізнаним у практиці застосування екологічного законодавства у сфері господарської діяльності, основних напрямках його подальшого розвитку.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати нові знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p> <p>ПК – 23. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці практичних ситуацій з використанням природних ресурсів у господарській діяльності, в т. ч. використання знань та методів екологічного, земельного, аграрного, господарського та інших галузей права при регулюванні господарської діяльності з використанням природних ресурсів.</p>
<p>СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.</p>	<p>ПК – 2. Здатність аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання, засновані на застосуванні конкретних правових норм та судової практики, формувати правові позиції та здійснювати юридичні дії в точній відповідності із законодавством.</p>

	<p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 7. Здатність тлумачити та використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності у сфері господарського природокористування.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати нові знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p>
<p>СК 13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.</p>	<p>ПК – 3. Здатність формувати внутрішнє переконання, встановлювати об'єктивну істину та приймати справедливе правове рішення при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 7. Здатність тлумачити та використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності у сфері господарського природокористування.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p> <p>ПК – 13. Уміння надавати роз'яснення, консультації громадянам та суб'єктам господарювання з питань правового регулювання</p>

	<p>використання природних ресурсів в процесі господарської діяльності та щодо можливих способів захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання в зазначені сфері.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати нові знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p>
<p>СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.</p>	<p>ПК – 4. Здатність на критичний та системний аналіз юридичних фактів, правових норм, еколого-правових документів, зокрема документів у сфері господарського використання природних ресурсів у професійній діяльності при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 6. Знання методів, засобів і прийомів правотворчої та правозастосовної техніки, що використовується при виробленні та систематизації нормативно-правових актів екологічного спрямування для забезпечення їх досконалості.</p> <p>ПК – 8. Вміння складати правові документи (зокрема, договори) при вирішенні практичних завдань.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати нові знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p>
<p>СК 1.3. Здатність розрізняти принципи інститутів публічного і приватного права в юридичній діяльності</p>	<p>ПК – 20. Знання особливостей правового регулювання відносин власності на природні ресурси та комплекси.</p> <p>ПК – 21. Знання особливостей правового забезпечення раціонального та ефективного використання природних ресурсів.</p>

	<p>ПК -25. Знання особливостей застосування принципів публічного і приватного права при регулюванні суспільних відносин у сфері господарського природокористування.</p>
<p>СК 1.5. Здатність вирішувати колізійні проблеми правового регулювання суспільних відносин</p>	<p>ПК – 9. Уміння моделювати та прогнозувати правові ситуації у професійній діяльності шляхом застосування набутих еколого-правових знань.</p> <p>ПК – 12. Уміння аналізувати проблеми у сфері господарського використання природних ресурсів, грамотно і точно формувати і висловлювати свої правові позиції щодо цих проблем, пропонувати обґрунтовані способи їх вирішення.</p> <p>ПК – 14. Уміння використовувати знання і практичні навички у застосуванні еколого-правових матеріальних та процесуальних норм при регулюванні природоресурсних правовідносин у господарській діяльності.</p> <p>ПК – 15. Знання прав та обов'язків суб'єктів господарювання щодо використання природних ресурсів, правових форм, гарантій їх захисту та забезпечення виконання.</p> <p>ПК – 19. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних практичних задач і проблем у сфері правового забезпечення збалансованого природокористування у сфері господарської діяльності.</p>

*Додаток 2***Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей**

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
ПРН – результати навчання за спеціальністю		Результати навчання з навчальної дисципліни «Правове регулювання виористання природних ресурсів у господарській діяльності»
ПРН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	№1	<p>РН НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасної еколого-правової доктрини, концепції сталого розвитку, екологічних цінностей та переваг, екологічних принципів та стандартів у сфері господарського природокористування</p> <p>РН НД – 1.6. Володіти навичками критичного та системного аналізу різних правових явищ, юридичних фактів, еколого-правових норм і екологічних правових відносин.</p> <p>РН НД – 1. 10. Демонструвати знання основних положень екологічного та господарського права, сутність і зміст основних понять, еколого-правових категорій, правових інститутів і процедур екологічного права і особливості їх реалізації та застосування.</p> <p>РН НД – 1. 11. Аналізувати та моделювати стан і розвиток природоресурсних правовідносин, процесуально-правове забезпечення їх</p>

		<p>змісту, а також актуальні проблеми і колізії у галузі їх правового регулювання.</p>
<p>ПРН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.</p>	<p>№1</p>	<p>РН НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасної еколого-правової доктрини, концепції сталого розвитку, екологічних цінностей та переваг, екологічних принципів та стандартів у сфері господарського природокористування.</p> <p>РН НД – 1.2. Здатність демонструвати екологічні знання відповідно до рівня, що підтримується сучасними прогресивними доктринами та технологіями і включає певні аспекти, пов’язані з найбільш передовими знаннями.</p> <p>РН НД – 1.7. Визначати систему національного та міжнародного екологічного законодавства, оцінювати та узагальнювати інформацію щодо тенденції та ефективності його розвитку у галузі правового регулювання господарського природокористування.</p>
<p>ПРН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.</p>	<p>№1</p> <p>№2</p>	<p>РН НД – 1.2. Демонструвати екологічні знання відповідно до рівня, що підтримується сучасними прогресивними доктринами та технологіями і включає певні аспекти, пов’язані з найбільш передовими знаннями.</p> <p>РН НД – 1.6. Володіти навичками критичного та системного аналізу різних правових явищ, юридичних фактів, еколого-правових норм і екологічних правових відносин.</p> <p>РНС НД –2.23. Надавати кваліфіковані юридичні висновки і консультації, правильно складати і оформляти юридичні документи у сфері регулювання використання природних ресурсів з необхідним рівнем правової аргументації.</p>

	№2	<p>РН НД – 1.4. Прогнозувати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань раціонального використання та збереження природних ресурсів в процесі господарської діяльності.</p> <p>РН НД – 2.14. Ініціативно розглядати (досліджувати) актуальні питання у сфері господарського використання природних ресурсів, виявляти проблеми у правовому регулюванні відповідних екологічних відносин і пропонувати інноваційні способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань.</p> <p>РН НД – 2.16. Здатність правильно тлумачити та застосовувати еколого-правові норми, використовувати дані науки екологічного та господарського права для вирішення професійних завдань у сфері господарського природокористування, здійснювати юридичний аналіз обставин для кваліфікації еколого-господарських правовідносин.</p> <p>РН НД – 2. 21. Прогнозувати типові правові ситуації та уникати типових ситуаційних юридичних помилок при здійсненні юридичного супроводу діяльності суб'єктів господарювання у разі використання ними природних ресурсів.</p>
<p>ПРН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.</p>	№1	<p>РНС НД – 1.3. Критично та системно аналізувати тенденції розвитку права природокористування в господарській діяльності у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери екологічних правовідносин на національному та міжнародному рівнях.</p> <p>РН НД – 1.12. Обґрунтовувати свою точку зору при обговоренні дискусійних питань, використовувати необхідний матеріал для доведення і відстоювання своєї позиції, в т.ч. здійснювати презентацію свого дослідження та аргументувати висновки; розв'язувати складні задачі і проблем у сфері реалізації екологічних правовідносин.</p>

	№ 2	<p>РН НД – 2.11. Ініціативно розглядати (досліджувати) актуальні питання у сфері господарського використання природних ресурсів, виявляти проблеми у правовому регулюванні відповідних екологічних відносин і пропонувати інноваційні способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань.</p>
<p>ПРН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.</p>	<p>№1</p> <p>№ 2</p>	<p>РН НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння сучасної еколого-правової доктрини, концепції сталого розвитку, екологічних цінностей та переваг, екологічних принципів та стандартів у сфері господарського природокористування.</p> <p>РН НД – 1.3. Критично та системно аналізувати тенденції розвитку права природокористування в господарській діяльності у контексті сталих та формалізованих практик розвитку сфери екологічних правовідносин на національному та міжнародному рівнях.</p> <p>РН НД – 1.7. Визначати систему національного та міжнародного екологічного законодавства, оцінювати та узагальнювати інформацію щодо тенденції та ефективності його розвитку у галузі правового регулювання господарського природокористування.</p> <p>РН НД– 1. 9. Аналізувати та застосовувати знання правових документів з міжнародно-правової охорони навколишнього природного середовища та збереження природних ресурсів, аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України у зазначеній сфері.</p> <p>РН НД – 2.24. Використовувати правничу термінологію у процесі професійної діяльності у сфері юридичного консалтингу, оперувати юридичними поняттями і категоріями галузі, аналізувати юридичні факти і екологічні правовідносини, що виникають у зв'язку з ними, а також застосовувати положення національного та міжнародного законодавства у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля.</p>

	№2	<p>дослідження та аргументувати висновки; розв'язувати складні задачі і проблем у сфері реалізації екологічних правовідносин.</p> <p>РН НД –2. 20. Надавати консультації щодо можливих способів захисту екологічних прав суб'єктів господарювання. Формулювати аргументовані пояснення з конкретних правових питань з використанням міжнародно-правових актів.</p> <p>РН НД – 2. 21. Прогнозувати типові правові ситуації та уникати типових ситуаційних юридичних помилок при здійсненні юридичного супроводу діяльності суб'єктів господарювання у разі використання ними природних ресурсів.</p>
<p>ПРН 1.3. Аналізувати механізми публічно-правового і приватно-правового регулювання в юридичній практиці</p>	<p>№1</p> <p>№2</p>	<p>РН НД – 1.5. Демонструвати знання та розуміння практично-орієнтованого визначення цілей правового регулювання господарського природокористування.</p> <p>РН НД– 1. 8. Аналізувати систему та повноваження органів управління природокористуванням та охороною довкілля, визначати особливості функцій екологічного управління та процедури їх реалізації.</p> <p>РН НД – 1. 10. Демонструвати знання основних положень екологічного та господарського права, сутність і зміст основних понять, еколого-правових категорій, правових інститутів і процедур екологічного права і особливості їх реалізації та застосування.</p> <p>РН НД – 2.17. Визначати межі екологічної правосуб'єктності, правові статуси суб'єктів господарювання у сфері використання природних ресурсів, гарантії, форми їх реалізації та засоби їх захисту.</p> <p>РН НД – 2.25. Аналізувати стан юридичної та судової практики у сфері господарського використання природних ресурсів у практичному контексті та транслювати передові знання та практики із захисту екологічних інтересів суб'єктів господарювання.</p>

Додаток 3

Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями у програмі навчальної дисципліни

Результати навчання за навчальною дисципліною / модулями	Предметні компетентності																									
	ПК-1	ПК-2	ПК-3	ПК-4	ПК-5	ПК-6	ПК-7	ПК-8	ПК-9	ПК-10	ПК-11	ПК-12	ПК-13	ПК-14	ПК-15	ПК-16	ПК-17	ПК-18	ПК-19	ПК-20	ПК-21	ПК-22	ПК-23	ПК-24	ПК-25	
Модуль 1																										
РН НД - 1.1.	X															X	X		X							
РН НД - 1.2.	X	X			X					X	X			X		X							X			X
РН НД - 1.3.												X				X	X					X	X			X
РН НД - 1.4.																X					X		X			
РН НД-1.5.		X						X	X		X		X	X					X						X	
РН НД - 1.6.	X	X		X	X	X								X												
РН НД – 1.7																	X	X								
РН НД-1.8												X							X			X		X		
РН НД-1.9.																	X	X								
РН НД-1.10.				X				X		X	X	X		X		X								X		
РН НД-1.11.										X		X				X						X				
РН НД-1.12.		X		X					X			X		X												
РН НД-1.13				X	X													X						X		

